

SENWEMA DODO MEWIGBEJI TON E DONU DO ACE GBETO KPO TO LE KPO TON WU

Translated by : SEKO SOUNON Moussa and ALAGBE Sahadou

Kplé gbe do nu éló jí :

AKPAXWE NUKON TON : ACE LE KPO DANDANMENUWA LE
AFODIDE NUKON TON : ACE GBETO TON KPO TO LE TON KPO

GBETAKEN 1

To gbevi Tuto Bunungbe Mewito ɔ ton le yígbe nu senwema élo é e te de ace le dandanmenuwa le kpo jlokoko me nu le kpo jí do senwéma éló me é bo zin alɔ d'akon b'a nyi sen le.

GBETAKEN 2

Gbetɔ bí dō ace bóna ɔu ace kpó jlokoko kpó e senwémá ɔ tuun ni i bó na e ganjewu ton gbɔn meɔe ma de do vo, akɔta de ma kán do vo, súnnú kpó nyɔnu kpó de ma kán do vo, gbe de ma kán do vo, sinsen de ma kán do vo, linlin toxó duɔɔ tón alɔ linlin to ton kpaa devo alɔ gbeto le ton de ma kán do vo, nuɔokantɔ kpó nuɔe ma do kan tó kpó de ma kán do vo sín walo me è.

GBETAKEN 3

1. Gbetɔ le bí we do ace ɔokpo ɔ do sen nukon.
2. Gbetɔ le bí do sen cyon alɔ meji sin ace ɔokpó ɔ

GBETAKEN 4

Gbetɔ nyí nú e gba ace ton, e táfú gǎnnu gǎnnú ǎ. Gbetɔ do ace b'ε na do sísí nú gbε ton kpo gbeto nyí nyí ton bi kpó. Me ɔebu sixú yi ace éné sín me sí ǎ

GBETAKEN 5

Me ɔokpó ɔokpó do ace b'ε ɔona dó sísí nú gbeto nyí nyí ton, bóna tuun ten ton me ni i do seń linú. Medɔnzan alɔkpa bí kpó me hwin dō do kpó me ze do kannumɔ gbe me, me táfú, wuve dó nú agbaza alɔ lindon meton kpó, ya sá nú me kpó akpo vīve dó nú me, ma xwedo gbeto sín walo alɔ bóna hen me gbε gble ɔ sen gbε.

GBETAKEN 6

Me ɔokpó ɔokpó do ace bóna nɔ jlokoko kpó ayij'ayí kpó me do gbeto nyínyín ton sín alinu. Meɔebu sixú glɔn ali nu jlokokome nuno meɔe ton ǎ, é má nyí mɔ a hūn nú e wú we é kpó le e ka na bló gbɔn é kpó ɔ ssen ko ɔ, tají ɔ me ɔebu sixú wlí me alɔ bóna zé me do ganxó do ganhume wu ǎ.

GBETAKEN 7

1. Gbetɔ bí do ace b'ε na do to e. Ace éne hen :
 - a) ace hwe yi je do axósúɔxwé to ɔ ton e e nɔ ɔ hwe de le e do ace ton e sen, tuun ni i b'ε nyí ganjewu ni i le e de jí t'afɔ hwenu.

b) ace nũ vedó xomevɔɔ tɔn na nyí é tɔn káká yi je hwenu e sénzɔwáxwé e jexa é ná dɔhwe tɔn b'é ná ku hwe ẽ ;

c) ace hunjedomeji tɔn káká je ace kpɔn bó sɔ hunjedomejitɔ tɔn ɔ tɔn lo d'eme

d) ace hwe metɔn yawu dɔ dɔ hwedogbasá é maɲa dɔ bɔnyijĩ á é.

2. Nũ nũ ɔ nábo nyí sénba dó xo mè nã nũ, bónú e ma ko dɔhwe tɔn á ɔ, e sixu dɔhwe tɔn me á. Nũ senba dɛ ma kó dɛ hwenu e e dɔ nũ ɔ wa nyí dó we e a ɔ e sixú sɔ sébá éne bó xo me na á. Sénbá ɔ metɔn metɔn we bo nũwanyidoto ɔ we senba na xo.

GBETAKEN 8

Jlokoko d'ayime, dɔ azɔ kɔn kpó sunsen e jló me e kɔn kpó nyí gǎnjewú. La liberté de conscience, la profession et la pratique libre de la religion, sont garanties. Nũ nu e wa gbé e ja e má kó dɔn to fúnlɛn á ɔ me dɛbũ sixú fyɔ me dɔ jlokoko nɔ bo wanu metɔn kɔn á.

GBETAKEN 9

1. Gbetɔ bí d'ace nu dɔnuese

2. Gbetɔ bí d'ace bona dɔ alɔ bona jlá linlin tɔn le dɔ sen lí jí.

GBETAKEN 10

1. Gbetɔ bí d'ace fɛe bóná dó kpléklégbé xá me dɛvo le, tuto ɔ veko xwedó sén

2. Me dɛbu sixú dɔn me gannu gannu byɔ kpléklégbé ; dɔ sɔhenme wũ á dɔ le e gbetaken 29 go ɔ dɔ gbɔn é.

GBETAKEN 11

Gbetɔ bí d'ace fɛe bóná kplé xá gbetɔ dɛvo le. Ace éné zínzán w'azɔ xwedo sén le nyínyí dandan, tajĩ ɔ ayij'ayi to tɔn, ja gbi me dɛvo ji lanme na nɔ ganji, kplɔn dɛgbe alɔ ace kpó jlokoko me nuno gbetɔ le tɔn kpó.

GBETAKEN 12

1. Gbetɔ bí d'ace bóná gbɔn fĩ é jlo é, bóná bló nɔten tɔn dɔ to ɔ me xwedó sén é dɔnu do ali éne nu le é.

2. Gbetɔ bí d'ace bóná zehwe sín to bí me, káká je to tɔn dɛsú jí é le hen ɔ é na le lekɔ wa to tɔn me. Ace éne hen ɔ é ná kú nú sén gbé dɔ xe nya dɔ ayij'ayi to tɔn jĩ, to nã nɔ xwii wú, lanme na nɔ ganji alɔ kplɔn dɛgbe to tɔn wũ.

3. Gbetɔ bí d'ace, bo nú cɔcwe dɔ yo tɔn nu ɔ é ná byɔ yebetɛn dɔ to dɛvo me b'ɛ na mɔ yí le e to dɔkpó dɔkpó sín sén kpó alɔ do wema me togudo tɔn le dɔ gbɔn é.

4. Jonɔ e e yĩ dɔ sén xwí jí dɔ to e dɔ alɔ dɔ sénwema dodɔ élɔ mé le e dɛ sín ayikun gban jĩ e, e sɔ sixú tun ii sín to ɔ me sén má ná gbe tɔn á

5. Jonɔ le kplé bó tún sín tome ɔ e gbɛ. Kplé me bo tún sín tome ɔ we nyí é e blɔ tun ta tovi dɛle, akɔta dɛle, gbe dɛle nɔ, sinsen dɛle nó é.

GBETAKEN 13

1. Toví lé bí d'ace fɛe bóná dɔ nu dɔ to yɛtɔn xó duɔɔ me, yɛdɛsú tɔɔ, alɔ gbɔn afɔsɔdɔtɛto yetɔn e yɛdɛsú dɛnyĩ ẽ jí fɛe le esɛn ɔ byɔ gbɔn é.

2. Mɔ dɔkpó ɔ tovi le bí we d'ace bóná wa axɔsúzɔ to yetɔn me tɔn.

3. Gbetɔ bí d'ace dɔkpó ɔ dɔ sén nukɔn bóná dɔ le todɔkun kpó axɔsúzɔ lé tɔn kpó.

GBETAKEN 14

Nũ metɔn sín ace nyí ganjewú E hen ɔ e na hen gblé ɔ to nyɔna dandan ɔewu, alɔ nyɔna akɔhennu ɔ tɔn tame, é ná wá mɔ xwédó sɛ́n é ɔɔnu d'ali éne nu le é.

GBETAKEN 15

Gbetɔ bí ɔ'ace bó ná wa azɔ ɔ nuno me ɔokpó ɔlé kpó agbɔn mumɔ ɔokpó le kpó akwe é jexá azɔe e wa e ɔuɔu kpó.

GBETAKEN 16

1. Gbetɔ bí ɔ'ace bó ná nɔ ɔagbe ganji jógún jógún ɔ te, ɔ'agbaza kpó tagome kpó.
2. Tota e ɔ'alo ɔ sɛ́nwéma dodo élo me le é yígbe bo zin alo d'akón bó ná xokan b'a nya xe ɔ lanme na nɔ ganji toví yetón le tón jí kpó kanxo dɔ d'alo ye ɔ atínkén kpó nyɛ kpó linú ɔ'azɔn je hwenu.

GBETAKEN 17

1. Qbetɔ bí ɔ'ace nũ kplón yíyí.
2. Gbetɔ bí ɔ'ace fee bó ná nɔ nunywe dodó nuwá togun tɔn tɔn tenme.
3. Hã ga jí dón yí, xe nya ɔ kplón ɔagbe jí, nũ dodo togun ɔ tón le sɔ ɔ'ajo we Axósú ɔóná bló bódó hen ace gbetɔ tɔn ɔote.

GBETAKEN 18

1. Hɛ́nnu lé we nyí alyannú dodó nú to ɔ. Axósú we ɔóná nyaxe ɔ jí tɔn bó ná nɔ wunzen dɔ jí tɔn ɔ lanmenɔganji linu ɔ tónusise me.
2. Ényí dandanme sín nũ nú axósú bo é ná wá alɔgó nú hɛ́nnu lé ɔ azɔ tɔn e nyí nukún kpé dɔ me wú tɔn é kpó nũsuniyí nũɔayí e è ko tuun lé é nú togun ɔ.
3. Dandan we nyí bo axósú ná nɔ wunzɔn dɔ kúnsúdó jí nú meɔekpo nùwiwa kpanta nyɔnú bó ná ná ganjewú xenya ɔ ace nyɔnu tɔn le kpódó yɔkpóvú le tɔn kpó jí alɔkpa e sɛ́nwéma e me to ɔ d'alo kpó togudó kpó le e ɔ gbɔn é.
4. Me nyí mexó lé e kpó wɔngblenɔ le kpó lo ɔ ace ɔokpó ɔ bo tutome ɔeɔóvo ɔ ná tíin sédó xenya ɔ yè jí bó ná kúnkplá hudó e yè ɔ ɔ wɛ́jí bo è mɔ kpó nukún kpó le é.

GBETAKEN 19

To le bí we ɔ zeɛn ɔ sɛ́n nukɔn, ye ɔe wi ɔokpó le bó ɔ ace ɔokpó le. Nũ ɔebũ sixú zón bo to ɔe kp'ace nu ɔe ɔ á.

GBETAKEN 20

1. Togun bí ɔ ace e ná nɔ ayí é. Togun bí ɔ ace bó ná nɔ ayí káká sóyi bo è sixú ɔesín i gbede á bó n ɔ ɔenyí éɔéé é. É ɔenyí nũ e é nyí é ɔ toxóɔuɔ linu bó nɔ ná ganjewú nukɔnyiyi tɔn ɔ akwézínkan linu kpó to tɔn me kpó gbɔn ali alɔkpa e é sɔ bó mlé e jí.
2. Togun e è kp'ace ná alɔ è sáya ná le ɔ ɔ ace bó ná je jlokoko ɔ lèè yè ɔe é bó ná gosín mekannu ɔ ali bí ba gbɔn wlenwín e gbe ɔ bí ko tuun e gbláme.

3. Togun lé bí dọ ace e ná nọ ayí nú to e dó alọ sénwémá éló me lé e bí, dọ ahwanfun bó je meḡéésí kpan nukon acekpa nú me togúdó tón gbón alọkpa ḡebũ e gbediḡe ọ ḡe dọ toxódúḡ linu, akwézínkan linu aló nũnywé dodó linu é.

GBETAKEN 21

1. Togun lé nó zé dọkun yètón lé dọ agbaungba kpó ayídọkun yètón lé kpó. Ace éné ọ nyí nũ e è nọ zán dọ nyóná toví lé tón me kéḡé é. Ọo alọkpa ḡebũ me ọ togun ḡebũ sixú tíin bọ è glón ali ná ă.
2. Enyí adǔvúnvúnxó ka wá ọ, togun e è vún adǔ ọ ná ọ dọ ace hwejujọ tón bóná yí nyóná yètón lé bí bọ è ná lé sú axó dó axó jí nú yè lèè j exá gbón é. Dọkun lé zé dọ agbaungba kpódó ayídọkun lé kpó ọ ná nyí nũwiwa nũḡé má gú m e ḡ'eme bó dọ dandanme dọ kándókpó akwézínkan líḡó kpó to ḡevo kpó zé dọ ajò bo dóḡḡdò dọ sísí dọ nú meḡéé jí, nũḡyóḡyó lé ni nyí dọkpó ọ bó xwedó su e sén gbe ọ bí tón ko dọ gbón é.
3. To e dó alọ sénwémá éló me lé bí zé gbeta meḡokpónọ tón kpó kplékléme tón kpó bó ná zán ace dọkun yètón zé dọ agbaungba kpódó ayídọkun yètón lé kpó, bó ná sixú ná hl ónhlón dọkpónyínyí kpó kándókpó kpó dọ mewigbėjí.
4. To e dó alọ sénwémá éló me lé bí zé gbeta bó ná súkúndó nú m ekótókótó dọ akwézínkan to ḡevo me tón linu, dọ tají ọ, yè me e dọ agbahwlén xá me dọ togúdó bóná sixú zón bọ toví to dọkpó dọkpó tón na ḡu le nyóná e nó tón sín dọkun to ọ tón me é me.

GBETAKEN 22

1. To le bí ḡ'ace nũ nuḡokan, gbetó nyí nyí kpó nũnywe dodó linú yetón kpó ni lido, dọ sísí ḡaxó dọ nú jlokoko kpó nũ e ye nyí é kpó, le todọkun yetón má ḡ'adu ze jí.
2. Tota le ḡoná wanu vokán vokán wé oo, akọjeḡo kpó me we oo, dọ nukon yiyi sín ace wu.

GBETAKEN 23

1. Tovi le ḡ'ace nũ fifá kpó ayij'ayí kpó dọ to yetón lé me kpoó togudo kpó. Sḡhenme kpó xóntón xóntón nyínyí wáló kpó xó e dọ dọ sénwémá buténógbé gbe ọ tón (ONU) tón me bó sénwémá buténógbé mewito ọ tón (OUA) lo ḡḡ kpeze nu bó yigbe bọ sén éné ná wazḡ dọ tota le téntin.
2. Bóná dó dọ do nú fifá ọ nuwadókpó kpódó xóntón kancíá kpó m e to e yí gbe nú sénwémá éló me lé ọ, zé gbeta bó ná gbé dọ :
 - (a) meḡokpó dọkpó ni dọ ace gbèhónjé tón e nyí fúfónu gbetakén wèwegó ọ tón é nyí sénwémá éló tón é ọ, só nuwiwa ma sọgbe xa tosen ọ aló nũhengbledótowútó lé bó nó húzú kpan nukon to e me é jọ ḡe é aló kpán nukon to ḡevo lé bí, bó ka me bó ḡ'alo dọ sénwémá éló me.
 - (b) to yètón ni nyí ayí dódó e jí nũwiwa ma xwedó sén aló nũhengbledótowútó lé ná xwedó bó húzú kpan nukon toví to ḡevo tón lé bí bó nyí dọkpó dọ sénwémá éló me ḡ'alo tó lé me.

GBETAKEN 24

Togun lé bí we dọ ace nũ ayí ḡagbe jí nuno dọ blébuté tón me, bó ná nyí yè ḡésúnọ tón dọ nukonyiyi yètón me.

GBETAKEN 25

Tota e dọ alọ dọ sɛnwémá dodo ɛ́lọ mɛ lɛ é dóná xo wɛmaxóme yi yi, nunyweyi yi dón yi ha ga jĩ, sísí dọ nú ace, jlokoko kpó dandanmenuwa lɛ jlajlá bónú toví lɛ ni dọ mɔjeme sín kan.

GBETAKÉN 26

Tota e dọ alọ dọ sɛnwémá dodò ɛ́lọ mé lɛ é dóná nyí ganjɛwú nú mɛdɛsú sí jí jɛ hweɔɔgbasa lɛ tón, bóná dọ axósúzwáten mɔhun lɛ ayĩ, lobo na ná ace kpó hlɔnhlɔn kpó e ye na dọ bóná sixú kpéwú bóná nya xe dọ ace kpó jlokoko e nyi ganjɛwú dọ sɛnwémá ɛ́lọ mɛ é.

TENṬTEN WEGÓ Ó : DANDANMENÚWÍWA LÉ

GBETAKÉN 27

1. Mɛ dọkpó dọkpó dọ dandanmenuwa tun ta hennũ kpó gbɛtɔ lɛ kpó, Tota ɔ kpó akɔhennu ɔevo eaxósú tuun lɛ e, kpó togun togudo tón lɛkpó.
2. Ace kpó jlokoko mɛ nuno gbɛtɔ dọkpó dọkpó tón dọ sísí dọ nú ace mɛɔe ɔ tón, ayij'ayi mɛbĩ tón, kplón ɔagbe, kpó nyońa mɛbĩ tón mɛ

GBETAKÉN 28

Mɛ dọkpó dọkpó dóná dọ sísí kpó ye mɔ dọ meta kpó nú nɔzo tɔn lɛ ma kan mɛɔe dọ vo, bóná zán nunome e ɔe mɛ sɔ su, nukɔn yi yi bowli nú nũ kpó sísí ɔaxó dọ nú nɔzo ɔe ɔ sín linlin kpó

GBETAKÉN 29

Ɖo nũ lɛ bĩ mɛ ɔ gbɛtɔ dóná :

Xo nukɔn yi yi mlehwin hennu tón kan, bóná wanu dɔ ba gbe kplɛkplɛ kpó sísí hennũ ɔ tón kpó, bóná dọ sísí nú mɛjitɔ tɔn lɛ hwe bĩ nũ, bóná nɔ ná nũɔɔɔ ye, bóná nɔ hɛnsɔ ye hwenu e ye dọ hudo tón é Gbɔnũ nũ to tɔn nyɔwa tɔn, nuwukpíkpe lanme hlɔnhlɔn kpó gbɛgbɔ mɛ tɔn kpó gblámɛ.

1. É ni má dɔn ayij'ayi xó to tɔn mɛ tɔn alò to e mɛ é ɔé é tɔn fán ó.
2. É ni má dɔn ayij'ayi xó to tɔn mɛ tɔn alò to e mɛ ɔé é tɔn fán ó.
3. Bóná Tutɔjú kpó hlɔnhlɔn ná mɛdɛsú sí jíjé to ɔ tón kpó hunje dọ to ɔ kpó ayikúngban to tɔn tɔn kpó jĩ xwédó lèè sɛn byó gbɔn é
4. Bó ná wa azɔ lèè é kpéwú gbɔn e kpó lèè agbɔn ɔ'así tɔn gbɔn é kpó, bó ná sixú kpéwú bó ná jɔfún dọ nyɔńa to tɔn ɔaxó lɛ hén ɔóte nú to ɔ mɛ lèè sɛn ɔ ɔ gbɔn é.
5. Gbɔn kan cá xá toví lɛ gblámè, dọ nũ kpé xá toví lɛ mɛ ɔ é ná kpé nukún dọ hwendome nũ dodó mewigbéjí tɔn ɔagbe lɛ wú, bóná ná ace yè gbɔn sísí dọ nú linlin mɛɔe ɔ tón, xó dọ dọ gbe dọkpó ɔ mɛ kpó tasekplɛ mɛ bĩ tɔn kpaa mɛ kpó bó ná sixú dọ nu dọ nunome ɔagbe toví lɛ tón mɛ.
6. Bóná jɔfún titeungbe lɛ e é kpéwú gbɔn e, hwe bĩ nũ, dọ fĩ bĩ bónú bute núnó mewigbéjí ɔ tón ná nyí wiwa bó ná yi nukɔn.